

Падаткі — аддаваць, падаць, даніна, подаць. І міласьціна — таксама подаўка.

Падаткамі, ды такія вялікімі, абкладаліся аднаасобнікі, саматужнікі, каб змусіць іх ісьці ў калгасны прыгон, у першабытную арцель-сябрыну. *Падаткамі* абкладалася ўсё — ад жывёлы да расьліны: каровы й сьвіньні, куры й трусняты, яблыні й вішні, кусты агрэсту й клубніцаў.

За няўплату *падаткаў* забіралі апошнюю кароўку, карміцельку ўсёй сям'і, гаспадар якой загінуў на фронце ці ў партызанах. Хадзіў нават сумны жарт: шкілет — самы прыкладны савецкі *падаткаплацельшчык*, бо здаў мяса, воўну, яйцы...

Другой паводле жаху фігурай пасья энкавэдзіста быў *падатковы інспэктар*. Гэта ён у суправаджэньні ўчастковага міліцыянта вёў за сабою лямант, распач. Гэта яго клялі мёртвымі клятамі, хоць ён быў толькі выканаўца скурадзёрнай улады. І хадзіла сумная загадка: не сабакі, а брэшучь і кусаюць за пяткі. Хто? — *Падаткі*.

Падарожжа

Сяргей Шупа

Падарожжа — слова кніжнае. Звычайна ніхто з нас, ні з нашых блізкіх і знаёмых у *падарожжы* не бывае. Звычайна мы ходзім на прагулянкі, у вандроўкі, езьдзім у паездкі, туры, ваяжы — але не ў *падарожжы*. У *падарожжы* людзі выпраўляліся даўней — для гэткіх людзей Скарына некалі выдаў „Малую *Падарожжную* Кніжыцу“.

Прамовіўшы слова *падарожжа*, мы надаем апавяданьню спэцыфічны сэнс — таемны, містычны, іранічны, пазьтычны. Часта гэтак называюцца кнігі: „*Падарожжа ў XIX стагодзьдзе*“ Адама Мальдзіса — пра пошукі разгубленага ў мінуўшчыне беларускага сусьвету. „*Падарожжа на новую зямлю*“ Міхася Зарэцкага 1929 году — пра пошукі прымроенай Беларусі, якой яна магла б быць, калі б пайшла несавецкім шляхам.

Падарожжа этымалягічна — гэта стан быцьця ў дарозе. Найбліжэй яно стаіць да польскага *podróż*, на манер якога, пэўна, і было ўтворанае. І яшчэ *падарожжа* — знак супольнага руху: з тымі, каму з табой *на дарозе*. І тут, мабыць, закладзеная найглыбейшая беларуская сымболіка гэтага слова. Беларускае *Падарожжа* — гэта бясконцыя пошукі самых сябе ў прасторы й часе, бясконцы шлях да сваёй сутнасьці.

Падаянка

Валянціна Мароз

Янка Брыль са слоў сталінскага вязьня Міколы Хведаровіча занатаваў такое: „Жанчыны ня толькі ехалі за мужамі ў ссылку, але і каля турмаў далёкіх некаторыя аціраліся, куды б яго ні перавялі. *Падаянкі* перадавалі“.

Слова *падаянка* ў Брылёвым кантэксьце — харчовая *перадача* вязьню, а можа й ахоўніку, каб ласкавейшы быў. У нашай мікалаеўскай гаворцы спрад-веку існавала *падаянка* толькі са значэньнем „хабар“ — тое, што прызнача-